Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen
Centre for Economic Development, Transport and the Environment

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta kuuleminen 16.3.2018

Pirkanmaan ELY-keskus
Yksikön päällikkö Heli Hantula

Hallituksen esitys eduskunnalle Ruokavirastosta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi – asiantuntijakuuleminen

Nykytila

- Nykytilan ja sen arvioinnin kuvaus vastaavat Pirkanmaan ELY-keskuksen näkemystä
  - Ruokavirastoon koottavat tehtävät ovat nykyisellään hajautettu neljälle eri toimijalle
    - Keskushallinnon hajanaisuus, päällekkäiset toiminnot, monitahoinen ohjaus alemmalle hallinnolle, erilliset tietojärjestelmät
  - Nykytila tarvitsee muutosta vastatakseen tulevaisuuden haasteisiin
    - Uusi ohjelmakausi, CAP, Brexit, maatalouden rakennekehitys, kansainvälistyminen, digitalisaatio

Hallituksen esitys eduskunnalle Ruokavirastosta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi – asiantuntijakuuleminen

Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

- Tavoitteet ovat hyvät, mutta tuottavuushyötyjä esitetään melko yleisellä tasolla
  - Asiakasnäkökulman huomioiminen tulee olla keskiössä
  - Hallinnon rakenteiden, toimintakulttuurin, toimialan ohjauksen ja etenkin tietojärjestelmien tulee tukea asiakasnäkökulmaa
    - Ruokaviraston maksajavirastotehtävä on erittäin tärkeä
      - Ruokavirasto hallinnoi noin 2 mrd.€ tukea/v. ja varmistaa noin 0,9 mrd.€ tukien palautuksen Suomeen vuosittain
    - Tietojärjestelmien ylläpito ja kehittäminen sekä tietohallinnon yhdistäminen ovat kriittisiä tekijöitä
      - Palvelujen häiriötön jatkuminen myös viraston perustamisvaiheessa ja uuden ohjelmakauden alkaessa

Hallituksen esitys eduskunnalle Ruokavirastosta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi – asiantuntijakuuleminen

Toimialalla on mahdollisuuksia tuottavuushyötyihin

- Maatalouden kannattavuuden parantaminen
  - Alkutuottajan aseman parantaminen ruokaketjussa
    - Kotimaisen ruoan suosiminen julkisissa hankinnoissa
    - Kuluttajavalistus kotimaassa ja markkinointityö vientimaissa
  - Tukipolitiikan muutokset, tukijärjestelmän ja byrokratian keventäminen
    - Tukea pitäisi maksaa ensisijaisesti ruoantuotannosta ja toissijaisesti maiseman- ja ympäristönhoidosta
    - Pienten tukimuotojen lopettaminen ja tukimuotojen vähentäminen
  - Rakennus- ja ympäristölupamenettelyjen sujuvoittaminen etenkin aluehallintoviranomaisissa
- Elintarvikeviennin määrän lisääminen
  - Vientiosaamisen ja toimijoiden keskinäisen yhteistyön lisääminen
- Bio- ja kiertotalouden innovaatioiden synnyttäminen, kaupallistaminen ja vienti
  - Tutkimus- ja tuotekehityspanostukset, alan koulutus

Hallituksen esitys eduskunnalle Ruokavirastosta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi – asiantuntijakuuleminen

Ruokavirastossa on mahdollisuuksia tuottavuushyötyihin, esimerkkejä

- Tietohallinnon kehittäminen yhtenä kokonaisuutena
  - Asiakkaiden sähköisten asiointijärjestelmien (Vipu ja Hyrrä) kehitystyö on edistynyt Mavissa, mutta sitä pitää jatkaa aktiivisesti
    - Eviralla ei ole sähköistä asiointijärjestelmää
    - Uudistuksen myötä kaikki Ruokaviraston asiakkaat tulee saada sähköisten palvelujen piiriin
  - Hallinnolle yhtenäiset tietojärjestelmät, kaksinkertaiset työt pois
    - Esim. maatilojen eläinvalvonnan samoja tietoja joudutaan nyt tallentamaan sekä Mavin että Eviran järjestelmiin
    - Eviran ohjaamat luomutuotannon tarkastusten havainnot kirjataan tarkastuksissa paperille ja tallennetaan ELY-keskuksissa järjestelmiin; tuplatyö
  - Tietohallinnon yhtenäisessä kokonaisuudessa substanssikytkentäinen IT-osaaminen tärkeää

Hallituksen esitys eduskunnalle Ruokavirastosta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi – asiantuntijakuuleminen

Esityksen vaikutukset

- Vaikutukset viranomaisten toimintaan
  - Aluehallinnon ohjaus ja linjaukset yhdestä virastosta lisäävät toiminnan selkeyttä ja poistavat päällekkäisyyttä
    - Ohjeistus ja raportointi yhdenmukaistuvat
  - Pirkanmaan ELY-keskus katsoo, että aluehallinnon sähköisten työkalujen ylläpitäminen ja kehittäminen samassa kokonaisuudessa tuottaa synergiaetuja
    - Mm. maastovalvonnan digitalisaation lisääminen ja kehittäminen
  - Tietohallinnon operatiivisen tason organisointi lähelle substanssia on käytännönläheistä

Hallituksen esitys eduskunnalle Ruokavirastosta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi – asiantuntijakuuleminen

Esityksen vaikutukset

- Taloudelliset vaikutukset
  - EU-rahoituksen kotiutuksen varmistaminen myös tulevaisuudessa
  - Säästämisen ja toiminnan tehostamisen keinovalikoimaa:
    - Tehtävien priorisointi ja keskittyminen perustehtävien hoitamiseen
    - Toimintojen yhdistäminen etenkin tietohallinnossa ja hallintotehtävissä
    - Kevyt ja vähäportainen organisaatiorakenne ja johtamisjärjestelmä
    - Resurssien yhteiskäyttö, henkilöstön joustavat tehtävänkuvat
    - Prosessien kehittäminen (esim. sovellusten kehitystyötä jatketaan yli ohjelmakauden)

Hallituksen esitys eduskunnalle Ruokavirastosta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi – asiantuntijakuuleminen

Asian valmistelu

- Pirkanmaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan Ruokaviraston toiminnan aloittaminen vuoden 2019 alusta alkaen antaa Ruokavirastolle ja hallinnonalalle mahdollisuuden sopeutua keskushallinnon organisaatiouudistukseen ennen uuden maakuntahallinnon aloitusta.

Riippuvuus muista esityksistä

- Pirkanmaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan maaseutuhallinnon toimintojen yhdistäminen alueellisesti ELY-keskuksen ja kuntien YTA-alueiden sekä kuntien YTA-alueiden lomituspalveluiden osalta on kannatettavaa myös tilanteessa, jossa maakuntauudistus ei toteutuisikaan.

Hallituksen esitys eduskunnalle Ruokavirastosta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi – asiantuntijakuuleminen

Kooste

- Nykytila tarvitsee muutosta vastatakseen tulevaisuuden haasteisiin
- Asiakasnäkökulman huomioiminen tulee olla keskiössä
  - Palvelujen häiriötön jatkuminen myös viraston perustamisvaiheessa ja uuden ohjelmakauden alkaessa
- Tietohallinnon kehittäminen yhtenä kokonaisuutena
  - Asiakkaiden sähköisten asiointijärjestelmien (Vipu ja Hyrrä) kehitystyö on edistynyt Mavissa, mutta sitä pitää jatkaa aktiivisesti
    - Eviralla ei ole sähköistä asiointijärjestelmää
    - Uudistuksen myötä kaikki Ruokaviraston asiakkaat tulee saada sähköisten palvelujen piiriin
  - Hallinnolle yhtenäiset tietojärjestelmät, kaksinkertaiset työt pois
- Vaikutukset viranomaisten toimintaan
  - Aluehallinnon ohjaus ja linjaukset yhdestä virastosta lisäävät toiminnan selkeyttä ja poistavat päällekkäisyyttä
    - Ohjeistus ja raportointi yhdenmukaistuvat
  - Pirkanmaan ELY-keskus katsoo, että aluehallinnon sähköisten työkalujen ylläpitäminen ja kehittäminen samassa kokonaisuudessa tuottaa synergiaetuja
    - Mm. maastovalvonnan digitalisaation lisääminen ja kehittäminen
  - Tietohallinnon operatiivisen tason organisointi lähelle substanssia on käytännönläheistä